

JUDr. Pavel Blažek, Ph.D.
MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR

Praha 18. října 2024
č. j. MSP-450/2024-ODKA-SPZ/3
Počet listů: 2
Přílohy: 2

Nejvyšší soud
Burešova 20
657 37 Brno

Věc: obv. M. P. - stížnost pro porušení zákona

Přílohy:

- trestní spis Okresního soudu v Jičíně sp. zn. 1 T 10/2021
- spis Krajského soudu v Hradci Králové sp. zn. 15 INS 5552/2020

Podle § 266 odst. 1, 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), podávám ve prospěch obviněného M. P.,

stížnost pro porušení zákona

proti výroku o náhradě škody pravomocného trestního příkazu Okresního soudu v Jičíně ze dne 26. 2. 2021, č. j. 1 T 10/2021-556.

Napadené rozhodnutí

1. Trestním příkazem Okresního soudu v Jičíně ze dne 26. 2. 2021, č.j. 1 T 10/2021-556, byl mimo jiné obviněný M. P. uznán vinným přečinem neoprávněného nakládání s odpady podle § 298 odstavec 2, odstavec 4 písm. b) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, a byl odsouzen

podle § 298 odst. 4 tr. zákoníku za použití § 67 odst. 2, písm. a), odst. 3 tr. zákoníku s přihlédnutím k § 314e odst. 2, odst. 5 tr. řádu k peněžitému trestu ve výměře 45.500 Kč, vyměřenému podle § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku v 182 denních sazbách po 250 Kč. Předmětného přečinu se obviněný dopustil způsobem uvedeným ve výroku tohoto rozhodnutí.

2. Podle § 314f odst. 1 písm. e) tr. řádu ve spojení s § 228 odst. 1 tr. řádu byla obviněnému předmětným trestním příkazem rovněž uložena povinnost nahradit škodu poškozenému Městu Jičín, se sídlem Žižkovo nám. 18, 506 01 Jičín, IČ 00271632, ve výši 3.124.325,27 Kč.
3. Trestní příkaz byl obviněnému doručen dne 4. 3. 2021.
4. Trestní příkaz ve vztahu k obviněnému M. P. nabyl právní moci dne 16. 3. 2021.
5. Týmž trestním příkazem bylo rozhodnuto o vině a trestu ohledně obviněného D. P., kterého se však podaná stížnost pro porušení zákona netýká.

Právní posouzení

Relevantní právní úprava

6. Podle § 314f odst. 1 písm. e) tr. řádu trestní příkaz obsahuje výrok o náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo o vydání bezdůvodného obohacení (§ 228 a § 229 odst. 1 a 2), jestliže byl nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo na vydání bezdůvodného obohacení řádně uplatněn (§ 43 odst. 3).
7. Podle § 228 odst. 1 tr. řádu platí, že odsuzuje-li soud obžalovaného pro trestný čin, kterým způsobil jinému majetkovou škodu nebo nemajetkovou újmu nebo kterým se na úkor poškozeného bezdůvodně obohatil, uloží mu v rozsudku, aby poškozenému nahradil majetkovou škodu nebo nemajetkovou újmu v penězích nebo aby vydal bezdůvodné obohacení, jestliže byl nárok včas uplatněn (§ 43 odst. 3), nestanoví-li tento zákon jinak; nebrání-li tomu zákonná překážka, soud uloží obžalovanému vždy povinnost k náhradě škody nebo k vydání bezdůvodného obohacení, jestliže je výše škody nebo rozsah bezdůvodného obohacení součástí popisu skutku uvedeného ve výroku rozsudku, jímž se obžalovaný uznává vinným, a škoda v této výši nebyla dosud uhrazena nebo bezdůvodné obohacení nebylo dosud v tomto rozsahu vydáno.
8. Podle § 44 odst. 3 tr. řádu platí, že návrh podle § 43 odst. 3 nelze podat, bylo-li o nároku již rozhodnuto v občanskoprávním nebo v jiném příslušném řízení.
9. Podle § 140b zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), platí, že nejde-li o řízení uvedená v § 140a insolvenčního zákona, nelze v jiných soudních nebo rozhodčích řízeních po dobu, po kterou trvají účinky rozhodnutí o úpadku, rozhodnout o pohledávkách a jiných právech týkajících se majetkové podstaty, které mají být v insolvenčním řízení uplatněny přihláškou, nebo na které se v insolvenčním řízení pohlíží jako na přihlášené, anebo v pohledávkách, které se v insolvenčním řízení neuspokojují (§ 170 insolvenčního zákona), to neplatí, jde-li o pohledávky věřitelů na náhradu škody nebo

nemajetkové újmy způsobené trestným činem nebo na vydání bezdůvodného obohacení získaného trestným činem, pokud v trestním řízení o tomto trestném činu byl zajištěn majetek v majetkové podstatě dlužníka.

- Podle § 109 odst. 4, 5 insolvenčního zákona platí, že účinky zahájení insolvenčního řízení nastávají okamžikem zveřejnění vyhlášky, kterou se oznamuje zahájení insolvenčního řízení v insolvenčním rejstříku, a trvají až do skončení insolvenčního řízení.

Posouzení předmětné věci

- Výše uvedenými ustanoveními se však samosoudce okresního soudu důsledně neřídil, a pochybil tím, že rozhodl podle § 228 odst. 1 tr. řádu o náhradě škody, ačkoliv takovému rozhodnutí bránila zákonná překážka, konkrétně výše uvedené ustanovení § 140b insolvenčního zákona.
- Jak vyplynulo z insolvenčního rejstříku, s obviněným bylo zahájeno dne 2. 3. 2020 insolvenční řízení, přičemž o úpadku obviněného bylo rozhodnuto usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 3. 3. 2020, sp. zn. 15 INS 5552/2020.
- Probíhajícího insolvenčního řízení si přitom Okresní soud v Jičíně při vyhlášení napadeného rozhodnutí měl být vědom, neboť v době rozhodování byly tyto informace přístupné ve veřejném seznamu – insolvenčním rejstříku.
- Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 3. 12. 2019, č. j. 7 Tz 83/2019-216, při rozhodování o stížnosti pro porušení zákona, podané tehdejší ministryní spravedlnosti v obdobné věci uvedl: *„Poškozená sice může v adhezním řízení podle § 43 odst. 3 trestního řádu uplatnit pohledávku uvedenou v § 140b insolvenčního zákona, ovšem v trestním řízení ji soud nemůže přiznat poškozenému podle § 228 trestního řádu, tj. nelze zavázat obviněného k povinnosti nahradit škodu nebo odčinit nemajetkovou újmu způsobenou trestným činem nebo vydat bezdůvodné obohacení získané trestným činem, ale musí poškozeného podle § 229 odst. 1 trestního řádu odkázat s tímto jeho nárokem na řízení ve věcech občanskoprávních.*
- K problematice přednostního použití insolvenčního zákona v obdobných případech se v rámci své rozhodovací praxe vyjádřil i Ústavní soud České republiky v nálezu ze dne 20. 6. 2017, sp. zn. I. ÚS 3523/16, a potvrdil skutečnost, že nelze po dobu trvání účinků rozhodnutí o úpadku uložit obviněnému povinnost k náhradě škody podle § 228 odst. 1 trestního řádu.
- Tyto závěry vyplývají i z judikatury Nejvyššího soudu, a to například z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 8. 2015, sp. zn. 8 Tdo 833/2015, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 5. 2015, sp. zn. 8 Tdo 469/2015, či usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 5. 2018, sp. zn. 6 To 14/2018.
- Je nesporné, že základním procesním předpisem pro postup soudů v trestním řízení je trestní řád. Přesto však je nezbytné zohlednit též speciální ustanovení jiných procesních předpisů (lex specialis), stanovujících zvláštní režim pro některé specifické situace, v jejichž nerespektování v adhezním řízení by tento zvláštní režim zásadně narušilo.

18. Jestliže v době trestního řízení probíhá insolvenční řízení a účinky rozhodnutí o úpadku trvají i v době předmětného trestního řízení, platí v adhezním řízení § 140b insolvenčního zákona, který rozhodnutí o nároku na náhradu škody podle § 228 trestního řádu znemožňuje a nezbývá, než poškozené odkázat v celém rozsahu škody podle § 229 odst. 1 trestního řádu na řízení ve věcech občanskoprávních.
19. Nelze přitom uplatnit ani výjimku ze zákazu vydání rozhodnutí, uvedenou v § 140b větě za středníkem insolvenčního zákona, neboť se sice jedná o pohledávku věřitele na náhradu škody způsobené trestným činem, nicméně v trestním řízení o tomto trestném činu nebyl zajištěn majetek v majetkové podstatě dlužníka (obviněného), který by omezení plynoucí z ustanovení § 140b insolvenčního zákona mohlo prolomit.
20. Obviněnému tak byla v rozporu se zákonem uložena povinnost nahradit poškozenému škodu v celkové výši 3.124.325, 27 Kč, když při stanovení této povinnosti Okresní soud v Jičíně nerespektoval zákonná omezení vyplývající ze zahájeného a neskončeného insolvenčního řízení.
21. Pro případ, že by Nejvyšší soud dospěl k závěru, že jsou splněny podmínky pro rozhodnutí o této stížnosti pro porušení zákona v neveřejném zasedání, s takovým postupem souhlasím.

Návrh

22. S ohledem na výše uvedené si dovoluji Nejvyššímu soudu navrhnout, aby:

1) Podle § 268 odst. 2 tr. řádu vyslovil, že trestním příkazem Okresního soudu v Jičíně ze dne 26. 2. 2021, č. j. 1 T 10/2021-556, byl ve výroku, jímž byl obviněný M. P. podle § 228 odst. 1 tr. řádu uznán povinností nahradit škodu poškozenému Městu Jičín, IČ 00271632, částku ve výši 3.124.325,27 Kč, porušen zákon v ustanovení § 228 odst. 1 tr. řádu, ve spojení s § 140b insolvenčního zákona, a to v neprospěch obviněného M. P.;

2) podle § 269 odst. 2 tr. řádu zrušil trestní příkaz Okresního soudu v Jičíně ze dne 26. 2. 2021, č. j. 1 T 10/2021-556 a zrušil i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu;

3) postupoval podle § 270 tr. řádu, případně podle § 271 odst. 2 trestního řádu za použití § 265 tr. řádu sám odkázal poškozeného Město Jičín s nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.